

Čarobni svet školjk – edina stalna razstava školjk in polžev v Sloveniji

Besedilo: Jan Simič
Foto: Slobodan Simič

Živijo v morju, celinskih vodah in na kopnem. So ena številčnejših skupin živalskega kraljestva. Zaradi izrazite drugačnosti so jim ljudje že od nekdaj pripisovali nekaj božanskega. Tudi zato so že iz prazgodovine znani primeri, ko so ljudje njihove lupine nosili kot amulete, ki naj bi jih obvarovali pred nadnaravnimi silami. Na nekaterih otokih so še do pred kratkim njihove lupinice uporabljali kot plačilno sredstvo ali kot statusni simbol. Raznolikost njihovih oblik je navdihovala številne umetnike, vladarje in preprostega človeka. Za vse je značilna bolj ali manj trdna lupina, ki varuje njihovo mehko telo. To so polži in školjke.

Že sama latinska imena namigujejo na osnovne značilnosti obeh skupin. Ime Gastropoda, kakor v latinščini imenujemo polže, je sestavljena iz besed *gaster* (želodec) in *podos* (noga), saj je videti,

kot da bi se žival zares plazila po želodcu (v resnici ima želodec v lupini nad nogo). Strokovno ime školjk je Bivalvia. Pomeni dve lupini, število lupin (ena ali dve) pa je ena prvih značilnosti, po katerih razlikujemo polže in školjke.

Polži in školjke sicer spadajo v skupino mehkužcev, ki štejejo skupaj okoli 200.000 danes živečih vrst in so za žuželkami druga največja skupina živali na svetu po številu vrst. Polže in školjke zbiram ter raziskujem že več kot 10 let in en večjih plodov tega dela je vsekakor Čarobni svet školjk, bolj strokovno konhilarij (lat. *konhiliija* – lupina).

KAJ JE ČAROBNI SVET ŠKOLJK?

Je stalna razstava školjk in polžev ter drugih mehkužcev in njihovih sosedov, postavljena na Tartinijevem trgu v Piranu. S to vsebino je razstava v Sloveniji edinstvena in tudi v Evropi ena redkejših. Skozi celotno razstavo se s pomočjo zanimivih tekstov spoznate s kopenski-

mi, sladkovodnimi in morskimi školjkami ter polži, skratka z vsemi življenjskimi okolji, v katerih ta bitja živijo. Čeprav je od odprtja razstave preteklo šele leto, je gostila že veliko obiskovalcev, jih prijetno presenetila, očarala in navdušila.

Predogled v družino polžev volekov (Muricidae).

Morski del razstave z lupinami iz tropskih morij.

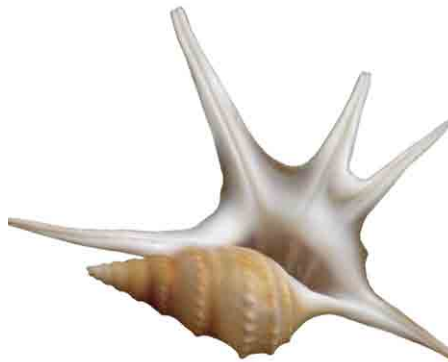

Razstava je poučna in zanimiva tako za mlade kot tudi za starejše.

V Čarobnem svetu školjk je razstavljenih več kot 2.000 vrst polžev in školjk s celega sveta, poleg tropskih vrst tudi večina vrst Jadranskega morja. Med drugimi so razstavljeni tudi lupina največjega polža na svetu *Syrinx aruanus*, hišice polžev, ki so jih zaradi redkosti smeli nositi zgolj poglavarji oddaljenih otočij, svetleče lupine, s katerimi se je nekoč lahko kupilo tudi sužnja, školjke z osupljivimi vzorci in celo biseri. Že samo zaradi tega se je vredno odpraviti na izlet v Piran in se o edinstvenosti razstave prepričati na lastne oči.

Školjke in polži so ena starejših skupin živali na našem planetu. Skozi evolucijo so se razvili v toliko neverjetnih oblik, si naredili tako raznolike vzorce in zrasli do tako mogočnih razsežnosti, da je

včasih kar težko verjeti, da so nekateri sorodniki navadnega vrtnega polža, ki ga pozna večina ljudi. ✨

Polž *Aporrhais serresianus* je zelo podoben pelikanovemu stopalcu (*A. pespelecani*). Ločimo ju po številu krakov — pelikanovo stopalce jih ima zgolj štiri.

STE VEDELI?

- ✨ Polži ne slišijo.
- ✨ Ko se največji polž *Syrinx aruanus* na mestu iztegne, je velik 1 m.
- ✨ Brodnik (*Nautilus pompilius*) ni polž, temveč glavonožec (sipe, lignji, hobotnice).
- ✨ Obstajajo morski polži, ki vse življenje lebdi na morski gladini.
- ✨ Največjo školjko, *Tridacna gigas*, hranijo simbiotske alge, ki živijo v njej.
- ✨ Polži so lahko tudi paraziti.

Stožčasti polž *Conus aulicus*.

Pokrovača *Pecten subnodosus*.

Čarobni svet školjk, Tartinijev trg 15, Piran.

Čas odprtja razstave:

- ✨ 1. marec – 31. maj, vsak dan z izjemo ponedeljkov 11.00 – 18.00
- ✨ 1. junij – 30. september, vsak dan 10.00 – 20.00
- ✨ 1. oktober – 30. november, vsak dan z izjemo ponedeljkov 11.00 – 18.00
- ✨ 1. december – 28. februar, sobote, nedelje, prazniki od 11.00 – 18.00 oziroma po predhodnem dogovoru

Vodenje ali izredni termini so možni po predhodnem dogovoru na 040 840 186, 040 700 053 ali na svet.skoljk@gmail.com.

Cenik:

- ✨ odrasli: 4 €
- ✨ študentje, dijaki, skupine: 3 €
- ✨ šolske skupine: 2 €
- ✨ predšolski otroci: brezplačno

Čarobni svet školjk v tej številki Trdoživa tudi nagrajuje. Več na strani 42.

Mediterranska klapavica (*Mytilus galloprovincialis*) (foto: Shutterstock).